

Аннотация. В статье рассмотрены суть и особенности инвестиционного процесса, определены его составляющие и задания. Произведен анализ капитальных и иностранных инвестиций в экономику и АПК Украины. Выявлены и раскрыты основные проблемы инвестиционного обеспечения предприятий АПК Украины и обозначены перспективы его развития.

Ключевые слова: инвестиции, развитие АПК, финансирование АПК, проблемы развития АПК, финансовые ресурсы, активизация инвестиционной деятельности.

Summary. The article highlights the nature and special features of investment process, identifies its constituents and tasks. The analysis of capital and foreign investments into the economy and agro-industrial complex of Ukraine is undertaken. The main problems of investment provision of agribusiness companies of Ukraine are found out and cleared up along with specifying the prospects for their further development.

Key words: investments, agribusiness development, agribusiness financing, problems of agribusiness development, financial resources, activization of investment activities.

УДК 336.1

Труфен А. О.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту,
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

Trufen A. O.

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing,
Chernivtsi Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics*

РОЗВИТОК БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

THE DEVELOPMENT OF FISCAL DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Анотація. У статті досліджено та проаналізовано розвиток бюджетної децентралізації в Україні. Здійснивши аналіз, можна стверджувати, що успіх бюджетної децентралізації залежить від громадського контролю та контролю центральних органів за органами місцевого самоврядування. Бюджетна децентралізація не є спасінням від більшості проблем на місцях. У першу чергу, це ефективний інструмент для можливих змін. Чи правильно його використовують залежить від того, як швидко громадяни навчаться будувати інституції, приводити до влади ефективних менеджерів та контролювати їх діяльність. Без дотримання цих умов децентралізація може стати черговою фікцією та втраченим шансом для економічного розвитку. Умови формування місцевих бюджетів мають створювати й зберігати заінтересованість органів місцевого самоврядування у збільшенні доходів та ефективному використанні бюджетних коштів. Перше питання, яке має бути вирішено у процесі бюджетної децентралізації, це питання про те, які функції держави (держави у широкому розумінні, як сукупності органів загального державного управління) економічно ефективніше виконувати централізовано, а які – децентралізовано.

Ключові слова: бюджетна децентралізація, бюджет, бюджетна система, органи місцевого самоврядування, доходи, видатки.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, розвиток бюджетної децентралізації в Україні – це одне із головних завдань для успішного розвитку української державності.

Концепція бюджетної децентралізації посідає ключове місце в теорії суспільних фінансів та вважається важливою складовою бюджетної політики і передбачає стимулювання регіонів до фінансової автономії, пошуку додаткових власних ресурсів, активізації внутрішнього потенціалу розвитку, дозволяє балансувати потреби та можливості регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам бюджетної децентралізації в Україні присвячені праці таких відомих учених, як Т. Боголіб, Т. Бондарук,

М. Деркач, В. Кравченко, В. Кудряшов, О. Кириленко, І. Луніна, О. Василик та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Пошук фінансових ресурсів – одне з найголовніших завдань і проблем для успішного розвитку регіонів, територіальних громад та суспільства вцілому.

Бюджетна децентралізація набуває особливої ваги в силу того, що вона, за своїм змістом, покликана забезпечити перерозподіл дохідних джерел, повноважень між ріннями влади та забезпечити максимальне фінансове забезпечення країни. Саме це питання на даний час є актуальним і потребує додаткових досліджень та обговорень.

Метою статті є характеристика та аналіз розвитку бюджетної децентралізації в Україні.

Виклад основного матеріалу. Під поняттям бюджетної децентралізації розуміють процес передачі повноважень (функцій, компетентності, відповідальності) від центральних органів влади до місцевих. Іншими словами, це є перерозподіл функцій і повноважень єдиної державної влади між відповідними органами державної влади з одного боку, і органами регіонального (місцевого) самоврядування з іншого боку [1, с. 56].

Тобто таким чином центральні органи влади намагаються перекласти частину власних функцій на органи місцевого самоврядування з метою кращого надання суспільних послуг на основі принципу субсидіарності. Центральні органи влади обмежуються лише виконанням загальнодержавних функцій, які не враховують особистих інтересів громадян, а лише інтереси суспільства, в той час як максимально враховувати інтереси громадян, які проживають на певній території і об'єднані у територіальні громади, повинні органи місцевого самоврядування на основі сформованих ними фондів фінансових ресурсів.

Проте бюджетна децентралізація не повинна бути виділенням додаткових субвенцій з збереженням фінансових схем на місцевому рівні, а вона має бути принципово новою системою міжбюджетних відносин з більшою фінансовою самостійністю і, відповідно, більшою відповідальністю органів місцевого самоврядування. Бюджетна децентралізація повинна передбачати не лише нові джерела надходжень до місцевих бюджетів, але і нові інструменти впливу місцевих громад на економічне зростання адміністративно-регіональної одиниці та на нарощення бази доходів.

Перед прийняттям Закону України «Про Державний бюджет на 2015 р.» [2] було прийнято зміни до бюджетного кодексу [3] в плані реформування міжбюджетних відносин в Україні. Зокрема це стосується зростання ресурсів місцевих бюджетів, які у 2015 р. планувалося збільшити на більш ніж 30 млрд. грн. Оскільки система забезпечує автономність прийняття місцевих бюджетів і децентралізацію, то у майбутньому такі зміни дадуть синергетичний ефект, і доходи місцевих бюджетів зростуть у два-три рази. Тобто у розпорядженні органів місцевого самоврядування буде достатній ресурс для вирішення питань розвитку громад.

Бюджетна децентралізація передбачатиме наступні шляхи надходжень до місцевих бюджетів:

- збільшення відрахування до держбюджету з рентної плати за користування надрами (крім нафти і природного газу) з 50% до 75%;
- передача до місцевих бюджетів акцизного податку від реалізації через роздрібні мережі пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, нафтопродуктів, біодизеля і скрапленого газу, надходжень від ліцензій на право експорту, імпорту та оптової торгівлі алкогольною та тютюновою продукцією;
- збільшення відсотку зарахування екологічного податку з 35 до 80%, при цьому 55% будуть направлятися в обласні бюджети, а 25% – до районних бюджетів і бюджетів міст обласного значення;
- розширення з 2015 року бази оподаткування податку на нерухомість шляхом включення до оподаткування комерційного (нежитлового) майна [4].

За економічним змістом бюджетна децентралізація покликана підвищувати ефективність функціонування бюджетної системи. Передача повноважень на місця та самостійність у прийнятті рішень при формуванні доходів та використанні бюджетних коштів – це теж прерогатива бюджетної децентралізації. Територіальна наближеність влади до населення спонукає до посилення громадянської

активності та підзвітності громаді, а обізнаність з проблемами сприяє ефективнішому їх задоволенню, аніж у централізованому випадку [5, с. 10].

На думку А. Шаха, переваги бюджетної децентралізації в тому, що органи місцевого самоврядування поставлені в «жорсткі бюджетні рамки». На відміну від федеральних, не мають можливості розміщувати свої облигації в центральному банку. Ця обставина спонукає регіональну владу до оптимізації дохідних джерел та удосконалення податкового адміністрування [6, с. 82]. Раціональний підхід до витрачання бюджетних коштів призводить до мінімізації бюджетного дефіциту. Вдало проведена бюджетна децентралізація сприяє нарощенню фінансового потенціалу території, активізації інвестиційної діяльності, стимулюванню підприємницької активності, що в підсумку зміцнює економічний потенціал та забезпечує «грунт» для росту і розвитку. Чи не найважливішим аспектом бюджетної децентралізації є право місцевої влади визначати форми надання суспільної послуги. Попри очевидні переваги бюджетної децентралізації існують чималі ризики. Одним серед таких є домінування локальних інтересів над регіональними чи навіть загальнонаціональними. За оцінками експертів, надмірна децентралізація бюджетної системи ускладнює реалізацію державою такої функції як стабілізація та перерозподіл доходів [7, с. 204]. За умов фінансово-економічної нестабільності (кризи), цілі державної і регіональної (а тим паче місцевої) влади в питанні реалізації бюджетної політики, можуть мати різні пріоритети, а це означає, що політика вирівнювання бюджетної забезпеченості є неефективною, як наслідок – посилення диференціації регіонального розвитку.

Для успішних реформаторських дій децентралізація повинна відбуватися поряд з передачею достатніх фінансових ресурсів та майна для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування якісних та доступних послуг. Коли фінансові ресурси надаються органам місцевого самоврядування, тоді вони можуть генерувати свої власні доходи, встановлюючи та збираючи податки та збори за надані послуги, керуючись при цьому принципами компенсації вартості послуг.

Аналізуючи фінансову політику України за роки незалежності, не можна не помітити її спрямування до децентралізації. Це закріплено в Конституції України [8] та при підписанні Європейської хартії про місцеве самоврядування. Проте майже до кінця першого десятиріччя існування незалежної держави в цій галузі не відзначалося суттєвих зрушень, навпаки, спостерігалось відносно скорочення видатків (і, відповідно, обсягу послуг) місцевих органів влади.

Бюджетна реформа 2001 р. започаткувала чіткий розподіл компетенції щодо видатків та доходів між рівнями влади. Низка видаткових повноважень в галузі освіти, охорони здоров'я та інших суспільних послуг, пов'язаних з виконанням державою її основних функцій, була делегована місцевим органам влади і фінансово забезпечена передачею до місцевих бюджетів надходжень від низки загальнодержавних податків [9, с. 112].

Під час вступу до Ради Європи 9 листопада 1995 року Україна взяла на себе низку зобов'язань, внесених до Висновку Парламентської Асамблеї Ради Європи № 190. Відповідно до цих зобов'язань Верховною Радою України 15 липня 1997 року було ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування. Європейська Хартія місцевого самоврядування – це багатостороння угода Ради Європи, яка поєднує найкращі принципи місцевого самоврядування та слугує зразком, якому має слідувати кожна країна. Відповідно до європейської концепції, відображе-

ної в частині першої статті 3 Європейської хартії, місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення [10].

Однак, незважаючи на всі заходи держави, спрямовані на зміцнення і розвиток місцевого самоврядування, переважна більшість територіальних громад України – а саме територіальні громади сіл, селищ і міст районного значення – через їх надмірну подрібненість та надзвичайно слабку фінансову базу залишаються неспроможними до виконання всіх повноважень місцевого самоврядування. Наслідком цього є низька якість публічних послуг, що надаються громадянам на місцевому рівні, депопуляція сільського населення, деградація сільських територій і до цього – надмірне навантаження на державний бюджет через необхідність фінансувати також діяльність органів самоврядування.

Необхідність зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування була визначена у Концепції реформування місцевих бюджетів яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 р. Основною метою реформування місцевих бюджетів згідно цієї Концепції бюджетів було визначено зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування, посилення впливу системи формування місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток та поліпшення добробуту громадян України.

Успішний розвиток України у глобальному світі потребує, підвищення якості державного управління у різних сферах економічної політики та суспільних фінансів на засадах децентралізації влади, що поряд із упорядкуванням взаємовідносин між політичними та адміністративними структурами включає процеси бюджетної децентралізації [11, с. 36].

В Україні зроблено перші кроки у напрямі бюджетної децентралізації, які, за офіційними заявами Міністерства фінансів України, спрямовані на забезпечення бюджетної та фінансової самостійності місцевих органів влади у формуванні та виконанні місцевих бюджетів, розширення доходної бази місцевих бюджетів.

Відповідно до Європейської Хартії місцевого самоврядування (ст. 2) [10] місцеве самоврядування – це право і реальна здатність органів місцевого самоврядування у межах закону здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ під власну відповідальність і в інтересах місцевого населення.

В Україні сучасний етап практичного реформування місцевого самоврядування розпочато із внесення змін до Бюджетного [3] та Податкового [12] кодексів України наприкінці 2014 р., які, за висновками Міністерства фінансів України, запроваджуються з метою підвищення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування та розширення доходної бази місцевих бюджетів. Першим кроком формування спроможних територіальних громад (відповідно до методики, затвердженої Кабінетом міністрів України) є визначення потенційних адміністративних центрів таких громад, а не функцій органів місцевого самоврядування. За офіційними заявами керівників Міністерства фінансів України та Міністерства регіонального розвитку [13], перерозподіл доходів між державним та місцевими бюджетами і передача ряду об'єктів і заходів на фінансування з місцевих бюджетів стали важливими кроками у напрямі бюджетної децентралізації.

Роль місцевих органів влади можна оцінити як за показниками доходів і видатків місцевих бюджетів та і

за ступенем самостійності органів місцевого самоврядування у питаннях їх формування та використання. Україна у 2010-2014 рр. за обсягом видатків місцевих бюджетів (середньорічний показник у 2010-2014 рр. сягав 14,5% ВВП, у 2015 р. – 14,0%) посідала найвищу позицію серед постсоціалістичних країн Європи [14, с. 12].

В Україні частка власних доходів невпинно зменшується – із 47,0% у середньому за 2010-2014 рр. до 40,9% у 2015 р., а трансферти перетворилися на головне джерело надходжень до місцевих бюджетів (52-59%) [14, с. 13].

Щоб оцінити реальну картину того, чи стали ці заходи кроками у напрямі підвищення ролі органів місцевого самоврядування у бюджетній сфері, розглянемо, як змінилися показники бюджетної децентралізації в Україні, зокрема:

- 1) коефіцієнт децентралізації видатків – частка місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету, %;
- 2) модифікований коефіцієнт децентралізації видатків – частка місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету (без видатків на оборону), %;
- 3) коефіцієнт децентралізації доходів – частка власних доходів місцевих бюджетів (тобто доходів без урахування трансфертів) у доходах Зведеного бюджету, %;
- 4) коефіцієнт децентралізації податкових доходів – частка місцевих бюджетів у податкових надходженнях Зведеного бюджету, %;
- 5) коефіцієнт фінансової залежності – частка субвенцій з Державного бюджету України у доходах місцевих бюджетів, %.

У 2015 р. спостерігалось погіршення показників бюджетної децентралізації як за доходами, так і за видатками. Коефіцієнт децентралізації видатків зменшився до 40,7% порівняно з 42,8% у середньому за 2010-2014 р., а модифікований коефіцієнт децентралізації видатків – до 44,1%, порівняно з 44,3% у попередні роки, хоча на фінансування з місцевих бюджетів додатково було передано 638 об'єктів та заходів освіти, культури, охорони здоров'я та фізичної культури і спорту.

Незважаючи на розширення переліку податків, що зараховуються до місцевих бюджетів, коефіцієнт децентралізації податкових надходжень дорівнював 19,4%, тоді як у середньому за 2010-2014 рр. – 24,8% [14, с. 13].

У місцевих бюджетах України у 2015 р. основна частина доходів припадала на субвенції з державного бюджету, тобто кошти, що надаються на певну мету та мають використовуватися в порядку, визначеному органом влади, який прийняв рішення про їх надання. Отже, коефіцієнт фінансової залежності місцевих бюджетів збільшився до 56,6%, тоді як у середньому за 2010-2014 рр. становив 25,7%. Обсяг субвенцій (як частка ВВП) збільшився більш ніж у 2 рази – до 8,4% у 2015 р. порівняно із 3,8% ВВП у середньому за 2010-2014 рр. [14, с. 13].

Місцеві органи влади проголошено самостійними при формуванні своїх бюджетів, однак у структурі їх видатків значну частину (близько 60%) становлять видатки на охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення населення, що фінансуються за рахунок субвенцій, тобто фактично визначаються рішеннями центральних органів влади. Висока частка субвенцій у місцевих бюджетах свідчить про те, що розподіл видатків між державним і місцевими бюджетами потребує перегляду.

Згідно з Концепцією реформування місцевого самоврядування [15] та територіальної організації влади в Україні до ключових завдань, що сприятимуть формуванню ефективного місцевого самоврядування, належать, зокрема, чітке розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої

влади різних рівнів, що дозволить покращити надання населенню суспільних благ і послуг.

Однією з таких проблем є подвійний статус місцевих державних адміністрацій, що в межах своїх повноважень здійснюють функції виконавчої влади на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, зокрема, забезпечують виконання Конституції, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади вищого рівня (Закон України «Про місцеві державні адміністрації», ст. 2 [16]). Крім того, місцеві державні адміністрації виконують функції виконавчих органів районних та обласних рад, зокрема, здійснюють підготовку та виконання відповідних бюджетів (ст. 2 п. 4 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [16]). Таким чином, виникає законодавча невизначеність: чиї інтереси представляють місцеві державні адміністрації при формуванні та виконанні місцевих бюджетів: центральних або місцевих органів влади? Зазначена законодавча суперечність означає невизначеність повноважень ОМС в Україні, а на практиці може призводити до зіткнення інтересів органів державної влади та місцевого самоврядування.

Відповідно до Бюджетного кодексу України (ст. 86 п. 1) «розмежування видів видатків ... між місцевими бюджетами здійснюється на основі принципу субсидіарності з урахуванням критеріїв повноти надання гарантованих послуг та наближення їх до безпосереднього споживача» [3]. Однак при практичному використанні положень цієї статті виникають проблеми щодо: застосування принципу субсидіарності; змісту критерію повноти надання послуг; змісту поняття «гарантовані послуги».

За визначенням Бюджетного кодексу України (ст. 7) [3] принцип субсидіарності – це розподіл видів видатків між державним бюджетом і місцевими бюджетами з огляду на необхідність максимально можливого наближення надання гарантованих послуг до їх безпосереднього споживача. Водночас згідно з нормами державного права європейських країн, що мають давні традиції, застосування принципу субсидіарності (від латинського «subsidiarius» – «служити для допомоги», «призначатися для допомоги») означає не тільки наближення до споживача, але й те, що влада вищого рівня тільки тоді може надавати допомогу або брати на себе функції органів влади нижчого рівня, коли можливості останніх є недостатніми для виконання цих функцій. Отже, принцип субсидіарності означає, що завдання мають належати до компетенції органів влади вищого рівня лише в тому випадку, коли вони можуть виконуватися там більш ефективно (з економічної і (або) політичної точки зору).

Наразі при розмежуванні повноважень у системі органів місцевого самоврядування різних рівнів необхідно враховувати не лише територіальне наближення надання послуг до споживача, але й фінансову спроможність органів місцевого самоврядування, оскільки виконання ряду функцій потребує значних фінансових ресурсів.

Усупереч такому підходу Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (глава 2) [17] за органами місцевого самоврядування сіл, селищ, міст закріплено однакові повноваження.

Існуючі проблеми правового регулювання розподілу видатків між державним та місцевими бюджетами, навіть після внесення відповідних змін до Бюджетного кодексу України (щодо реформи міжбюджетних відносин), призводять до безвідповідального ставлення місцевих органів влади до забезпечення населення місцевими суспільними благами та послугами.

Удосконалення розподілу функціональних обов'язків між органами місцевого самоврядування має знайти відображення у законах, які регулюють цю сферу (Конституція України [8], Бюджетний кодекс України [3], Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [17], Закон України «Про місцеві державні адміністрації» [16] тощо). Без внесення змін до цих правових актів створення ефективного місцевого самоврядування є неможливим.

Реалізовані підходи до реформування міжбюджетних відносин фактично зберігають високу централізацію бюджетних рішень. Суспільні справи, що мають вирішуватися під власну відповідальність органів місцевого самоврядування, та ті, що виконуватимуться за дорученням центральних органів влади, мають визначатися взаємоузгодженими положеннями Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [17] та Бюджетного кодексу України [3]. Делеговані повноваження потребують встановлення чітких критеріїв оцінки їх виконання. Розширення бюджетних повноважень органів місцевого самоврядування може відбуватися у міру розвитку інститутів громадянського суспільства, без чого неможливо забезпечити контроль населення за бюджетними рішеннями органів місцевого самоврядування та відповідальність останніх перед своїми виборцями.

Висновки. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні передбачає стимулювання регіонів до фінансової автономії, пошуку додаткових власних ресурсів, активізації внутрішнього потенціалу розвитку; дозволяє балансувати потреби та можливості регіонів.

Бюджетна децентралізація є частиною більш загальної проблеми забезпечення ефективного функціонування багаторівневої бюджетної системи, головне призначення якої – створення умов для ефективного та відповідального виконання органами влади всіх рівнів своїх функціональних повноважень у межах ресурсів відповідних бюджетів. Це означає, що у процесі бюджетної децентралізації мають бути створені умови для: надання публічних благ відповідно до потреб та вподобань місцевого населення («самоврядування створюється для того, щоб забезпечувати місцеві інтереси»); підвищення відповідальності місцевих органів влади за виконання закріплених за ними функцій, а отже – за ефективність видатків місцевих бюджетів; збільшення витрат місцевих бюджетів залежно від збільшення власних доходів та розвитку економіки відповідних територій.

Список літератури:

1. Василик О. Д. Бюджетна система України / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
2. Закон України «Про Державний бюджет на 2015 р.» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80-19>.
3. Бюджетний кодекс України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2542-14>.
4. Стаття «Чи бути в Бюджеті-2015 децентралізація?». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovoidilo.ua/articles/6675/2014-12-30/byt-li-v-byudzhet-2015-decentralizacii.html>.
5. Де Сильва М. Межбюджетные отношения в России: тенденции, противоречия, пути реформирования / М. Де Сильва, О. Мигара, Г. В. Курляндская // Экономика развития региона: проблемы, поиски, перспективы : ежегодник. – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2006. – Т. 2, вып. 7. – С. 9-20.
6. Shah A. Local budgeting / Anwar Shah. – Washington World Bank, cop. 2007. – 381 p.

7. Prud'homme R. The Dangers of Decentralization / R. Prud'homme // The World Bank Research Observer. – 1995. – No. 10 (2). – P. 201-220.
8. Конституція України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
9. Сах Д. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування / Д.Сах, П. Павличенко, М. Полонський, О. Урсу. – Київ: ПРООН/ МПВСР, 2007. – 269 с.
10. Європейська хартія про місцеве самоврядування, ратифікована Законом України № 52/97 – ВР від 15.07.97 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: // http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_036.
11. Местное самоуправление в Беларуси / В.Н. Кивель и др.; под науч. ред. И.П. Сидорчук. – Минск: Тонпик, 2007. – С. 36-37.
12. Податковий Кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
13. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/index>.
14. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні: наукова доповідь / за ред. д-ра екон. Наук І.О. Луїної; НАН України, ДУ «Ін-т екон. Та прогноз. НАН України». – К., 2016. – 70 с.
15. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 1 квітня 2014 р. № 333-р – [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
16. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 №586-XIV, ст. 20 – [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/586-14/page>.
17. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

Анотація. В статтю досліджено і проаналізовано розвиток бюджетної децентралізації в Україні. Осуществив анализ, можно утверждать, что успех бюджетной децентрализации зависит от общественного контроля и контроля центральных органов за органами местного самоуправления. Бюджетная децентрализация не является спасением от большинства проблем на местах. В первую очередь, это эффективный инструмент для возможных изменений. Правильно его используют зависит от того, как быстро граждане научатся строить институты, приводит к власти эффективных менеджеров и контролировать их деятельность. Без соблюдения этих условий децентрализация может стать очередной фикцией и потерянным шансом для экономического развития. Условия формирования местных бюджетов должны создавать и сохранять заинтересованность органов местного самоуправления в увеличении доходов и эффективном использовании бюджетных средств. Первый вопрос, который должен быть решен в процессе бюджетной децентрализации, это вопрос о том, какие функции государства (государства в широком смысле, как совокупности органов общего государственного управления) экономически эффективнее выполнять централизованно, а какие – децентрализованно.

Ключевые слова: бюджетная децентрализация, бюджет, бюджетная система, органы местного самоуправления, доходы, расходы.

Summary. The article examines and analyzes the development of fiscal decentralization in Ukraine. By analysis, it can be argued that the success of fiscal decentralization depends on public control and control of Central authorities over local authorities. Fiscal decentralization is not a salvation from most of the problems on the ground. First and foremost, it is an efficient tool for possible changes. Use it properly depends on how quickly the citizens will learn to build institutions, to bring to power effective managers and monitor their activities. Without these conditions, decentralization may be another fiction and a lost opportunity for economic development. The conditions of formation of local budgets must create and maintain the interest of local authorities in increasing the revenues and efficient use of budget funds. The first question that needs to be solved in the process of fiscal decentralization is the question of what the functions of the state (the state in the broad sense, as a set of bodies of the General state administration) is cost-effective to perform centrally and which are decentralized.

Key words: fiscal decentralization, budget, budget system, local governments, revenues, expenses.